

En beskrivning av slutbetygen i grundskolan 2008

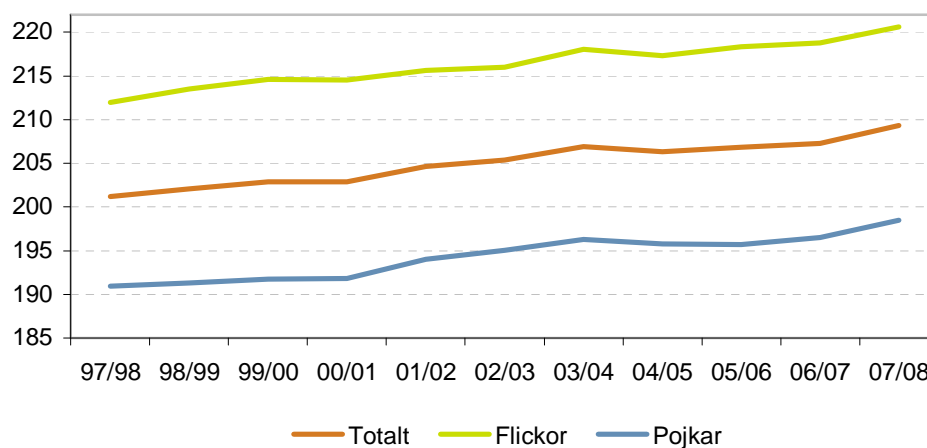
Slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet delades ut för första gången våren 1998. Betygen sätts utifrån de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret och med hjälp av fastställda betygskriterier.

Meritvärdet fortsätter att öka

Inför valet till gymnasieskolan beräknas elevernas meritvärde. Det beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (Godkänt räknas som 10 poäng, Väl Godkänt som 15 poäng och Mycket Väl Godkänt som 20 poäng). Det högsta möjliga meritvärdet är 320 poäng.

Det första året med det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet, 1998, var meritvärdet 201,2. Därefter har det genomsnittliga meritvärdet successivt ökat och uppgick 2007 till 207,3. Våren 2008 har det ökat till 209,3.

Diagram 1. Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9 läsåren 1997/98–2007/08

Flickorna har liksom tidigare läsar ett betydligt högre genomsnittligt meritvärde än pojkarna. Könsskillnaden har varit ungefär lika stor sedan läsåret 1997/98. Våren 2008 är flickornas genomsnittliga meritvärde 220,6 medan pojkarnas är 198,5.

En av tio saknar behörighet till gymnasieskolan

För att en elev ska vara behörig att söka till gymnasieskolans nationella och specialutformade program krävs lägst betyget Godkänt i ämnena engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk. För de elever som inte uppnår behörighet är det individuella programmet tillgängligt. Andelen behöriga till gymnasieskolan minskade från 91,4 procent år 1998 till 89,2 procent år 2001. Därefter har andelen behöriga varierat mellan 89,1 och 89,9 procent. Våren 2008 var andelen behöriga 88,9 procent, vilket är den lägsta andelen sedan 1998 då slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet delades ut för första gången.

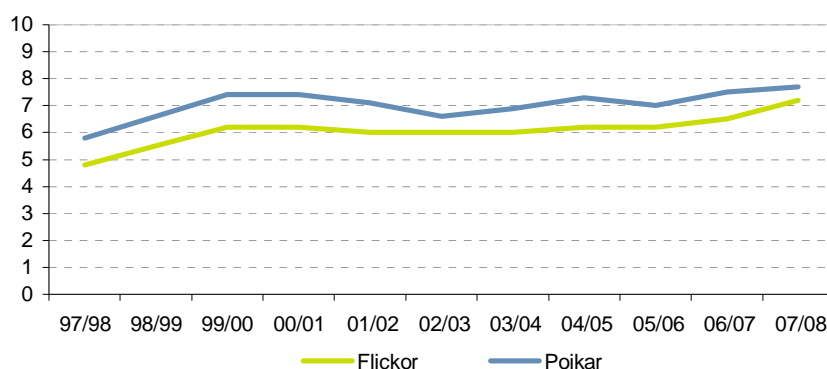
En högre andel flickor (89,9 %), jämfört med pojkar (87,9 %) är behöriga till gymnasieskolan. Andelen flickor som är behöriga till gymnasieskolan har minskat med 0,5 procentenheter jämfört med föregående läsår medan andel behöriga bland pojkarna är oförändrad.

En allt högre andel flickor når inte målen i matematik

Trots att en högre andel elever når målen svenska, svenska som andraspråk och engelska minskar andelen som är behöriga till gymnasieskolans nationella program. Vid en jämförelse mellan de olika ämnena som det krävs lägst Godkänt i för behörighet, framgår att minskningen främst beror på att fler elever inte når målen i ämnet matematik. Där har andelen elever som når målen minskat från 94,7 procent 1998 till 92,6 procent våren 2008. Även i ämnet svenska som andraspråk är andelen som uppnår målen låg, 87,7 procent, men antalet elever som läser ämnet är samtidigt lågt vilket därför inte påverkar genomsnittet i lika hög grad.

Andelen bland flickorna som inte uppnår målen i matematik har ökat från 4,8 procent 1998 till 7,2 procent 2008. Bland pojkarna har andelen som inte uppnår målen varierat mer men även här har en successiv ökning skett. År 1998 var andelen som inte uppnådde målen 5,8 procent av pojkarna, 2008 har andelen stigit till 7,7 procent. Därmed är det en högre andel bland pojkarna som inte når målen i matematik, liksom tidigare år, men flickorna har 2008 närmat sig pojkarnas andel.

Diagram 2. Andel bland flickor respektive pojkar som inte har uppnått målen i ämnet matematik i årskurs 9 läsåren 1997/98–2007/08

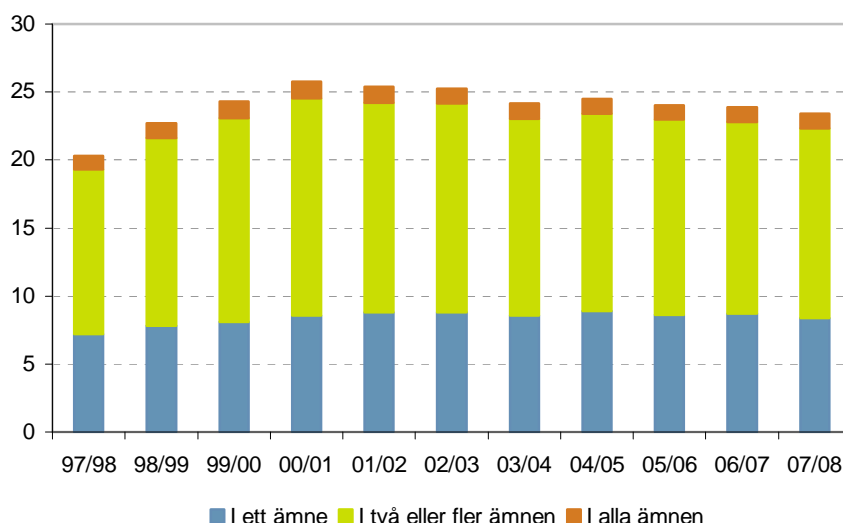

Fler når målen i alla ämnen

Sedan våren 2005 har andelen elever som når målen i alla ämnen ökat från 75,5 procent till 76,6 procent. Därmed var det 23,4 procent av de elever som avslutade grundskolan som inte nådde kunskapsmålen i ett eller flera ämnen. Motsvarande andel 1998 var 20,4 procent. Mellan läsåren 1997/98 och 2000/01 ökade andelen 1–2 procentenheter årligen till 25,7 procent.

Av de elever som avslutade årskurs 9 våren 2008 var det 8,4 procent som inte fick betyg i ett ämne, 13,9 procent i två eller fler ämnen och 1,1 procent som inte nådde målen i något ämne.

Diagram 3. Andel elever som saknar betyg i ett ämne, två eller flera ämnen eller alla ämnen i årskurs 9 läsåren 1997/98–2007/08

Det finns också skillnader mellan de olika ämnena. I de naturorienterande ämnena är det en hög andel elever som inte uppnår målen, mellan 8 och 10 procent. I svenska som andraspråk är det drygt 22 procent av eleverna som inte når målen. I övriga ämnen varierar andelen mellan 3 och 7 procent. Flickor når målen i större utsträckning än pojkar i alla ämnen utom i ämnet idrott och hälsa.

Elever som invandrat till Sverige efter skolstart har svårt att nå målen

Elever med utländsk bakgrund är en heterogen grupp. En elev i årskurs 9 med utländsk bakgrund kan vara född i Sverige och ha två utländska föräldrar, men kan också själv ha invandrat före eller under sin skoltid. Eleverna med utländsk bakgrund redovisas i tre undergrupper: elever födda i Sverige med två utlandsfödda föräldrar, elever som invandrat före 1999 (före ordinarie grundskolestart) samt elever som invandrat 1999 eller senare.

Skillnaden i det genomsnittliga meritvärdet mellan elever med utländsk bakgrund som är födda i Sverige och elever som invandrat till Sverige före ordinarie skolstart är liten, 202,8 respektive 200,6. Elever födda utanför Sverige som har invandrat efter ordinarie skolstart har ett betydligt lägre genomsnittligt meritvärde jämfört med de två förra grupperna, 164,2.

Av de 17 600 eleverna med utländsk bakgrund har 4 600 invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart. I denna elevgrupp var det 54 procent som var behöriga till gymnasieskolan dvs. de klarade minst betyget Godkänt i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk. Andelen behöriga till gymnasieskolan i gruppen har minskat med 1,6 procentenheter jämfört med föregående läsår. I gruppen gick endast fyra av tio ut grundskolan med minst betyget Godkänt i grundskolans alla ämnen.

Av de elever som inte är behöriga att söka till gymnasieskolans nationella och specialutformade program har en av tre utländsk bakgrund. Detta är, liksom tidigare år, en stor överrepresentation. Av samtliga elever med mål- och kunskapsrelaterade betyg hade 14,0 procent utländsk bakgrund.

Resultaten varierar stort mellan elever med låg- och högutbildade föräldrar

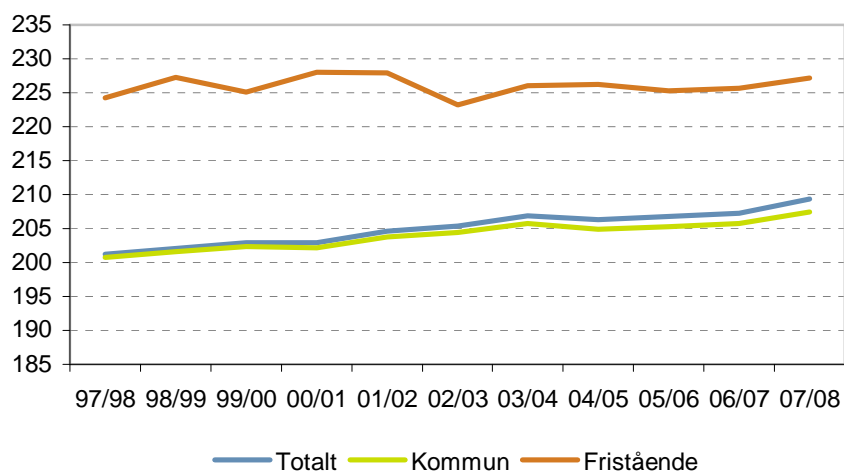
Elever med föräldrar vars högsta utbildning är grundskola har ett genomsnittligt meritvärde på 162,6. Elever med minst en gymnasieutbildad förälder har ett genomsnittligt meritvärde på 193,5 och elever med minst en högskoleutbildad förälder har ett genomsnittligt meritvärde på 231,2.

Drygt 95 procent av eleverna med minst en högskoleutbildad förälder når behörighet till gymnasieskolan. Motsvarande andel för elever vars föräldrars högsta utbildningsnivå är gymnasieskola respektive grundskola är 86 respektive 67 procent. Andelen elever som saknar betyg i minst ett ämne följer samma mönster, 14 procent för elever med högskoleutbildade föräldrar, 29 procent för elever vars föräldrars högsta utbildningsnivå är gymnasieskola och 53 procent för elever vars föräldrars högsta utbildningsnivå är grundskola.

Högre betyg i fristående skolor

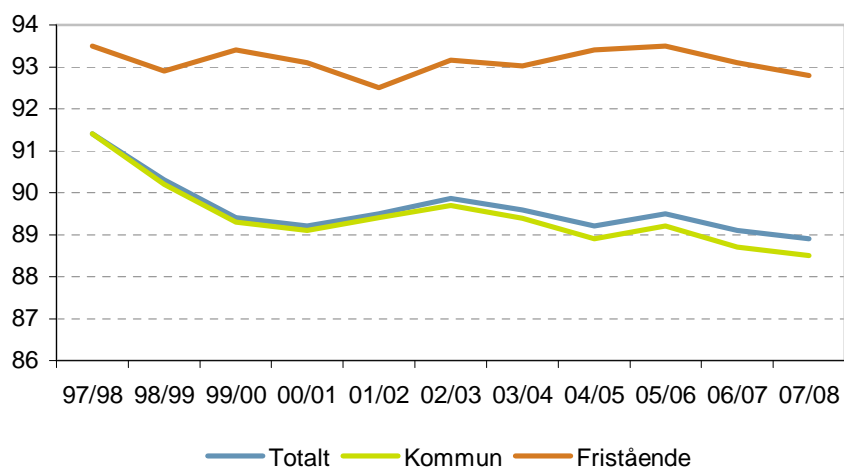
Totalt cirka 9 procent av eleverna i årskurs 9 går i fristående skolor. Eleverna i de fristående grundskolorna har högre betyg än eleverna i den kommunala skolan. Det genomsnittliga meritvärdet för fristående skolor har ökat mellan läsåren 1997/98 och 2007/08 från 224,2 till 227,2 medan meritvärdet för skolor med kommunal huvudman har ökat från 200,8 till 207,5

Diagram 4. Genomsnittligt meritvärde för skolor med kommunal respektive fristående huvudman mellan läsåren 1997/98–2007/08.

Andelen elever behöriga till gymnasieskolan är 4,3 procentenheter högre i fristående skolor (92,8 procent jämfört med 88,5 procent). I jämförelse med läsåret 1997/98 har andelen behöriga till gymnasieskolan minskat för både kommunala och fristående huvudmän med 2,9 respektive 0,7 procentenheter.

Diagram 5. Andelen behöriga till gymnasieskolan, kommunal och fristående huvudman läsåren 1997/98–2007/08.

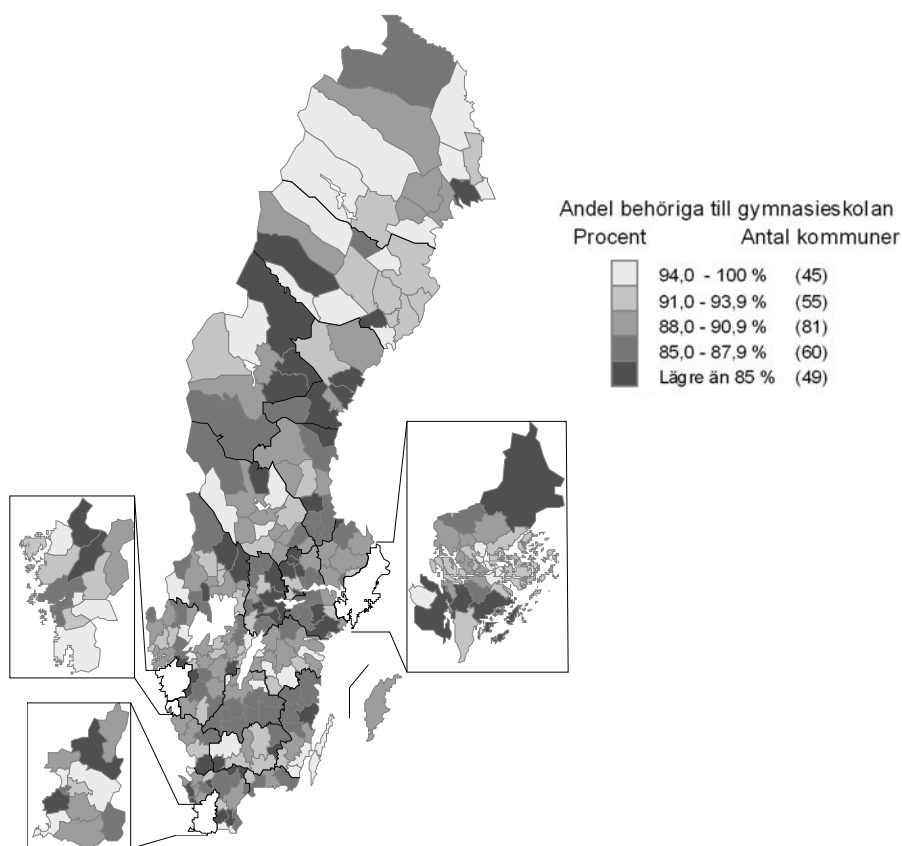

Kommunala skillnader

Följande redovisning av olikheter mellan kommuner baseras enbart på uppgifter från skolor med kommunal huvudman, dvs resultat från fristående skolor är inte med. Skillnaderna i det genomsnittliga meritvärde varierar mellan kommunerna från 175,9 till 245,4. I sju kommuner har pojkarna ett högre genomsnittligt meritvärde än flickorna. Andelen som är behöriga till gymnasieskolan varierar också stort mellan kommunerna från 77,4 till 100 procent av eleverna.

Skolorna i kommungruppen förortskommuner har den högsta andelen elever, 90,8 procent, som når behörighet. Lägsta andelen finns i kommungruppen storstäder där 85,7 procent är behöriga

Karta 1. Andel behöriga till gymnasieskolan i årskurs 9 läsåret 2007/08 per kommun. Avser enbart kommunala skolor.

Övergång från grundskolan till gymnasieskolan

Det är 99 procent av grundskolans avgångselever som går i gymnasieskolan (inkl. det individuella programmet) under hösten 2008. Det är i stort sett samma andel som under de tio närmast föregående åren. Av eleverna i fristående skolor går 98 procent i gymnasieskolan på hösten. I 58 kommuner är övergångsfrekvensen 100

procent och i nio av tio kommuner är övergångsfrekvensen till gymnasiet minst 98 procent.

Könsskillnader när det gäller den totala övergångsfrekvensen till gymnasieskolan är väldigt liten. Drygt 97 procent av eleverna med utländsk bakgrund söker till och börjar på gymnasieskolan direkt efter grundskolan motsvarande siffra för elever med svensk bakgrund är 99 procent.

Om de individuella programmen exkluderas är övergångsfrekvensen 90 procent. I de kommunala skolorna är övergångsfrekvensen 90 procent när de individuella programmen exkluderas medan den uppgår till 93 procent i fristående skolor. I 117 kommuner återfinns var tionde eller fler av avgångseleverna från årskurs 9 på det individuella programmet på hösten. Det är ungefär samma antal som föregående år.

Det finns stora könsskillnader i övergångsstatistiken mellan de olika gymnasieutbildningarna. Flickor väljer barn- och fritids-, estetiska, handels och administrations-, hantverks-, livsmedels-, medie- och omvårdnadsutbildningar i mycket större utsträckning än pojkar. Medan betydligt fler pojkar än flickor väljer bygg-, el-, energi-, fordons-, industri- och teknikutbildningar.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats under ”statistik”. Där finns statistik om betygen i årskurs 9 för vårterminen 2008 på riks-, läns-, kommun- och skolnivå.